

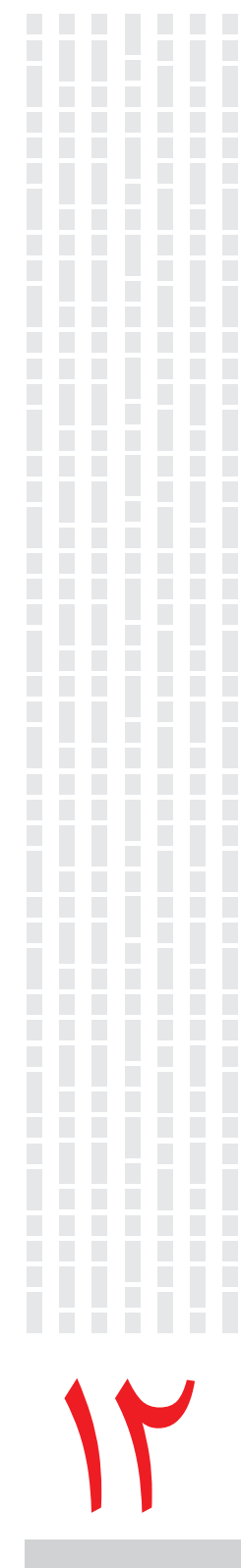
روزگار

دوشنبه ۲۳ مهر ۱۴۰۳

شماره ۴۲۵۲

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

چرا اردوغان به دنبال راه‌اندازی شبکه تلویزیونی برای ایرانی هاست

شیطنت به زبان فارسی

ایمان عظیمی خبرنگار گروه فرهنگ

کودکی در ایران نیست که قصه «شنگول و منگول» به گوشش نخورده باشد. این داستان برای بچه‌ها نوشته شده و آنها را از وقایعی که ممکن است زندگی اجتماعی‌شان را تهدید کند مطلع می‌سازد. گرگ‌ها پیوسته در کمینند و اگر دیر بچینیم دست به کارهای خطرناکی می‌زنند و مردم را برای رسیدن به اهداف‌شان فریب می‌دهند. البته پرورنده قصه شنگول و منگول با یک پایان شیرین بسته می‌شود ولی ماجرای ما با گرگ‌های واقعی سریال دنباله‌داری است که به این زودی‌ها نمی‌توانیم پایانی برایش قائل شویم. به‌تازگی مهمت زاهد سویاجی، مدیرکل سازمان رادیو و تلویزیون دولتی ترکیه (TRT) یا آن‌طور که خودشان تلفظ می‌کنند: «ت.ر.ت.» در سخنانی بی‌پروا بیان کرد که این مجموعه بزرگ رسانه‌ای دولت ترکیه قصد دارد بخش فارسی‌زبان خود را با احداث یک شبکه راه‌اندازی کند. اما مسئله‌ای که سبب می‌شود تا ما نسبت به این خبر واکنش نشان دهیم اظهارات سویاجی است. او گفت: «ما ناگزیریم تعداد شبکه‌های خارجی‌زبان تی.آر. تی را افزایش دهیم، حتی اگر این اقدام باعث ناراحتی و خشم دولت ایران از ما شود.»

ایران در شرایط یک جنگ فرهنگی تمام عیار از طرف رقبای منطقه‌ای و قدرت‌های بزرگ قرار دارد و به هر طریق ممکن که شده باید حواسش به نقشه‌های شوم گرگ‌های گرسنه باشد. حرف‌های بدون رودربایستی و رک مدیر TRT فقط نوک کوه یخ را به ما نشان می‌دهد و نمی‌تواند کل داستان و طراحی‌های دقیقی که درمورد ساخت و ایده‌پردازی شبکه‌های فارسی‌زبان دولتی وجود دارد را برای افکارعمومی ایرانیان توضیح دهد. در این گزارش قصد داریم با ذکر نمونه به این سوال اساسی جواب دهیم که دلیل علاقه هیستریک، خارج از چهارچوب و غیرمنطقی رقبای منطقه‌ای ما در راه‌اندازی قارچ‌گونه و متعدد شبکه‌های فارسی چیست؟

به اسم مبارزه با غرب ولی به کام آن

پیش از اینکه مدیر تی.آر.تی لب به سخن باز کند و از ناراحتی و خشم دولت ایران به خاطر ایجاد شبکه فارسی‌زبان حرف بزند از لزوم گسترش شبکه‌های این رسانه و نفوذ فرهنگ طیب و طاهر ترکیه به زندگی ۵ میلیارد انسان در سراسر جهان صحبت کرده بود. زاهد سویاجی با بیان اینکه پلنقرم‌های دیجیتال آغشته به فرهنگ غربی‌اند از وظیفه کشور خود برای زدودن آثار مخرب تولیدات غربی پرده برداشت و بدون اینکه خنده‌اش بگیرد گفت رسانه‌های عمومی ترکیه و در رأس آنها تی.آر.

تی برای برپایی جهانی عادلانه‌تر در حوزه پلنقرم‌ها تلاش می‌کنند. اما واقعیت میدان چیز دیگری می‌گوید. فقط کافی است گوش شنوا و چشم بینایی برای پذیرش ادله موجود و رد حرف‌های بی‌پایه و اساس این مدیر ترکیه‌ای وجود داشته باشد. ماهواره به جزء لاینفکی از خانه بسیاری از ایرانیان تبدیل شده و به همین واسطه مردم کشور ما به خوبی نسبت به کانستپ اصلی آثار نمایشی ترکیه‌ای آگاهی دارند. این درست است که سریال‌های تولیدشده توسط فیلمسازان و کمپانی‌های رسانه‌ای کشور دوست و همسایه یعنی ترکیه همچون پلنقرم‌ها و سرویس‌های پخش استریم غربی روی مسائلی همچون اقلیت‌های نژادی و جنسی تاکید نمی‌کنند ولی تمام تلاش خود را برای بسط پروژه نفوذ به کار می‌بندند تا از راه طرح عشق‌های مثلی، مریمی و ذونق‌های، جامعه خود و حتی مردم کشورهای دور و اطراف را اغوا کنند و علاوه‌بر به دست آوردن بازار تولیدات فرهنگی کشور هدف، یاد امپراتوری عثمانی را از راه پی گرفتن ایدئولوژی سیاسی «نوعثمانی‌گری» زنده کنند. رابهرد اصلی سیاست خارجی ترکیه تا سال ۲۰۰۲ میلادی بر محور کمالیسم می‌چرخید ولی تحولات اجتماعی و سیاسی این کشور در دهه نود میلادی باعث شد گفتمنان کمالیسم مثل چرم ساغری آب برود و جای آن را گفتمان موسوم به پساکمالیسم بگیرد. این تغییر و تحول باعث شد ترکیه از نگاه یکسویه و همه‌جانبه به غرب دست بردارد و توجهش را به خاورمیانه به‌عنوان تنها نقطه‌ای که این کشور به‌همراه کارگزارانش می‌تواند سیاست‌های امپریالیستی‌اش را پیش ببرد معطوف کند. ترکیه یا از طریق مداخله نظامی به شمال عراق و حمله نظامی به سوریه اقدامات بنیان‌کنش را پیش می‌برد یا در صورت عدم موفقیت در این زمینه کالای فرهنگی‌اش را روانه خانه مردم این منطقه، بالاخص ایران و کشورهای حوزه خلیج فارس و مدیترانه می‌کند. به عبارت دیگر هرجایی که حزب اعتدال و توسعه نتواند پروژه نفوذ را با حمله نظامی به دیگر کشورها جلو ببرد از قدرت نمش استفاده می‌کند. «مؤسسه یونس امره» در سال ۲۰۰۷ با همین هدف یعنی نفوذ فرهنگی ترکیه به کشورهای منطقه به‌ویژه ایران، لبنان، سوریه، مصر و اردن ایجاد شد و به مرور فعالیت‌هایش را در قالب‌های متعددی نظیر آموزش زبان ترکی، معرفی فرهنگ و هنر این کشور به مردم دیگر نقاط جهان و… گسترده‌تر کرد. ولی این سریال‌های ترکیه‌ای همچون «نور» (گوموش)، «حرم سلطان»، «عشق ممنوع»، «فاطمالگ» و… بودند که پروژه نفوذ فرهنگی به همسایگان را شدت بخشیدند. این سریال‌ها اخلاق عرفی شهروندان عرب‌زبان را نشانه می‌گرفتند. برای مثال تعداد قابل‌توجهی فتوای رای به قبح تماشای مجموعه‌های تلویزیونی ترکیه‌ای در عربستان سعودی داده بود. حتی رئیس دادگاه‌های شرعی این کشور به مدیران شبکه‌های تلویزیونی هشدار داد سریال‌های تولید ترکیه را به خاطر ترویج فساد پخش نکنند والا با مجازات اعدام روبه‌رو می‌شوند! این فقط اسلام‌گرایان سنی مذهب نبودند که نسبت به اقدامات فرهنگی ترکیه

ویژه‌برنامه متفاوت «محل» در روز بزرگداشت حافظ توانست حافظیه را مملو از جمعیت کند

خافلگیری مخاطبان در «محل» حافظ

کردند و این بار به مناسبت روز بزرگداشت حافظ در حافظیه شیراز گرد هم آمدند.
گردهمایی‌ای که مورد استقبال قرار گرفت و حافظیه را مملو از جمعیت کرد.

در محل حافظیه چه می‌بینیم؟

روز بزرگداشت حافظ این‌بار متفاوت‌تر از سال‌های پیش برگزار شد. جمعیت زیادی آمده بودند و عده‌ای نشسته بودند و عده دیگر ایستاده برنامه را تماشا می‌کردند. این جمعیت برای حضور عوامل محفل جمع شده بودند. برنامه متفاوت شروع می‌شود و از همان ابتدا مخاطبان را خافلگیر می‌کند. یک آیه از قرآن توسط یکی از شرکت‌کننده‌های کم‌سن فصل اول تلاوت و سپس توسط شرکت‌کننده دیگر، یعنی از حضرت حافظ که مربوط به آن آیه سروده شده، خوانده می‌شود. در طول اجرای این برنامه بارها مطرح می‌شود که سروده‌های حافظ وام‌گرفته از مفاهیم آیات خداوند در قرآن است و دلیل خواندن شعر بعد از هر آیه به همین دلیل بوده است.

بعد از قرائت قرآن، محمد معتمدی و محمدمهدی سیار، یک بار شعری را

از خود واکنش منفی نشان دادند، بلکه حتی ناسیونالیست‌های عرب هم چندان دل خوشی از این سریال‌ها نداشتند و مدام از آن به‌عنوان «قرار گرفتن در آغوش فرهنگ بیگانه ترک» که درصدد حذف فرهنگ اصیل عربی است یاد می‌کردند. ولی تمامی این انتقادات موجب نشد که مردم کشورهای عربی نسبت به آن موضع منفی بگیرند و به سراغ تماشای آنها نروند. در حال حاضر دامنه مخاطبان سریال‌های ترکیه‌ای به قدری گسترش یافته که این کشور را بعد از آمریکا با تعداد مخاطبانی بالغ بر ۶۵۰ میلیون نفر به دومین صادرکننده مجموعه‌های تلویزیونی در جهان تبدیل کرده است. آنها حتی برای رقابت با پلنقرم نتفلیکس، پلنقرم‌هایی نظیر Tabii، PubTV، (وابسته به شرکت رادیو و تلویزیون ملی ترکیه یا همان تی.آر.تی)، Gain، و bltv را راه‌اندازی کرده‌اند و برای ایجاد شکاف‌های عمیق فرهنگی و اجتماعی میان دولت‌ها و ملت‌هایشان سخت تلاش می‌کنند. حتی اگر این تلاش‌ها به استمرار رذیلت‌های اخلاقی در میان جامعه خودی بینجامد هم باکی نیست، ترکیه از راهی که انتخاب کرده بشیمان نیست. مدیر رادیو و تلویزیون رسمی این کشور هم با اینکه لحن گستاخانه‌ای دارد ولی پروژه‌های فکری آینده اردوغان و همپالگی‌هایش را به‌طور واضح درخصوص ایران بیان می‌کند. آنها در حوزه جنگ سخت رقیب قدرتمندی برای ایران نیستند، پس باید اهداف خود را در جای دیگری که احتمال موفقیت در آن بالاتر است دنبال کنند.

بی‌بی‌سی، یورونیوز، دوپچه‌وله و دیگران

اخبار برای اینکه به ما برسند از صافی رسانه‌های متعددی رد می‌شوند و هرکدام‌شان رویکرد متفاوتی نسبت به اصل خبر دارند. شاید به خود بگویید ما مقدر خوشبختیم که رسانه‌های خارجی به اصطلاح معتبر و مرجعی همچون بی‌بی‌سی، العربیه، یورونیوز و دوپچه‌وله برای مان برنامه روی آنتن می‌برند یا بخش مجزایی سایت‌هایشان را به کشور و فرهنگ ما اختصاص می‌دهند و حساب وویژه‌ای برای زبان فارسی باز می‌کنند. اما این هرچه که هست بوی کباب نیست که به مشام می‌رسد. هریک از این شبکه‌ها و سایت‌های خبری با تاکیک بر رفتار، آداب، سنن و حتی قومیت بخشی از ایرانیان ذهنیت آنها را نشانه رفته‌اند و اخبار را آن‌طور که به آنها از طرف کارفرمایان‌شان دیکته شده روایت می‌کنند. در میان شبکه‌های فارسی‌زبان دولت‌های خارجی، بی‌بی‌سی فارسی همچنان به کارش ادامه می‌دهد و به‌عنوان یک مرجع رسانه‌ای با سابقه توجه بسیاری از مردم عادی و دنبال‌کنندگان اخبار را به خود جلب کرده است. رادیو فارسی بی‌بی‌سی در ۲۸ دسامبر ۱۹۴۰ (۷ دی ۱۳۱۹) کارش را آغاز کرد و طی سالیان متمادی به آلترناتیو رسانه‌ای بخشی از ایرانیان بدل شد. از لطفعلی خنجی و محمود کیانوش و شاهرخ گلستان تا پونه قدوسی و عنایت فانی و سیاوش اردلان نقش ویژه‌ای در حافظه تاریخی و جمعی ملت ایران به‌عنوان مجریان و برنامه‌سازان این شبکه

ایفا کرده‌اند، به‌طوری‌که نمی‌توان از آنها به‌سادگی عبور کرد. تلویزیون فارسی بی‌بی‌سی آنقدر برای مدیران سرویس جهانی شبکه خبرپراکنی دولت بریتانیا اهمیت دارد که حتی تنگناهای اقتصادی دولت مربوطه در سال‌های اخیر هم توانسته مانعی برای پخش برنامه‌های این شبکه به‌وجود بیاورد و کماکان دریافت مالیات‌های ۱۲پوندی از مردم انگلیس کفاف مخارج سرویس جهانی بی‌بی‌سی، خصوصاً بخش فارسی تلویزیون آن را می‌دهد. البته در سالیان اخیر، به‌ویژه با مطرح شدن جریان «زن، زندگی، آزادی» و روی کارآمدن شبکه ایران‌اینترنشنال و روی تند و رادیکالی‌که این شبکه و شبکه سلطنت‌طلب منوتو در پیش گرفته‌اند، بی‌بی‌سی را از ترس از دست دادن بینندگانش بر آن داشته که تغییر رویه دهد و همچون دوران صادق صبا در قامت مدیر بخش فارسی این رسانه و حتی دوران ابتدایی حضور زریتا لطفی در مقام مدیریت این بخش دیگر چندان روی خوش به تحلیل‌های به‌ظاهر بی‌طرفانه و خشنونت‌پرهیز نشان ندهد.

بخش فارسی تلویزیون یورونیوز در سال ۱۳۸۹ تاسیس شد ولی بیشتر از ۷ سال دمام نیابرد و چراغش در روز اول اردیبهشت ۱۳۹۶ برای همیشه خاموش شد. البته بخش فارسی به راهش در بستر اپلیکیشن‌های موبایل و شبکه‌های اجتماعی همچون تلگرام، اینستاگرام و… ادامه داد. یورونیوز همان‌طور که از اسمش مشخص است در زمینه رساندن اخبار فعالیت می‌کند ولی به‌طور خاص، رویدادهای بین‌المللی را از منظر دید اتحادیه دولت‌های عضو اتحادیه اروپا به‌سمع و نظر بینندگانش می‌رساند. اروپا در اغلب اوقات منبع اصلی دریافت و تفسیر خبر نبود و این مسئله خود را به‌وضوح در جنگ اول خلیج فارس و عقب ماندن از شبکه سی‌ان‌ان در باب روایت حوادث آن روزها نشان داد. همین اتفاق باعث شد که اتحادیه اروپا به فکر راه‌اندازی یورونیوز بیفتد و با پخش برنامه‌هایش به ۱۳ زبان دنیا جایی در میان رسانه‌های جریان اصلی باز کند. اما ۱۳زبانه شدن این رسانه چندان به کام بخش فارسی آن نبود و این شبکه عمر کوتاهی داشت. دلیل مهم به بن‌بست رسیدن یورونیوزفارسی را می‌توان خروجی تصویری یکسان زبان‌های گوناگون این شبکه قلمداد کرد. اتخاذ این سیاست توسط مدیران یورونیوز باعث شد طیف وسیعی از مخاطبان ناراضی ایرانی و فارسی‌زبانان از این شبکه روی گردانند و برای تماشای چیزی که نسبت به آن تمایل داشتند شبکه‌های رادیکال‌تر و اختصاصی‌تری را دنبال کنند. دوپچه‌وله فارسی و العربیه فارسی هم اگرچه دنباله‌روی خط‌مشی ایران اینترنشنال و منوتواند، اما چون هنوز تبدیل به شبکه‌های ماهواره‌ای نشده‌اند، مخاطبان ایرانی کمتر سراغی از آنها می‌گیرند. العربیه فارسی با ۴۷۸ هزار دنبال‌کننده و دوپچه‌وله با ۲ میلیون دنبال‌کننده قابلی (باتوجه به تعداد لایک‌های هر پست) هنوز به تهدید بالفعلی برای هجوم به افکار توده مردم ایران تبدیل نشده‌اند، اما نمی‌توان وجود آنها را به کل نادیده گرفت.

عوامل این برنامه باعث شدند ابعاد متفاوتی از ظرفیت‌های دین و فرهنگ ببینیم. اجرای برنامه محفل در این مکان تاریخی ایرانی، اقدامی قابل تحسین است که به دنبال پیوند دادن دو عنصر مهم فرهنگ و دین، یعنی ادبیات فارسی و قرآن، اتفاق افتاد. این برنامه با استفاده از زبان هنر و ادبیات، تلاش کرد تا مفاهیم عمیق دینی را به زبانی شاعرانه، ساده و قابل فهم برای مخاطب امروزی بیان کند. تلفیق این دو عنصر در فضای تاریخی و فرهنگی حافظیه، به برنامه محفل هویتی ملی، توانام با هویت مذهبی داد. اتفاقی که این روزها کمتر شاهد آنیم. درواقع بزرگداشت‌هایی که برای شاعران و خوانندگان ایرانی برگزار می‌شود، تا حد زیادی خالی از مفاهیم دینی است و عوامل محفل نشان دادند می‌شود با حفظ ادبیات مفاهیم دینی را هم یادآور شد.

شاید اگر چنین برنامه‌هایی بیشتر مورد توجه قرار بگیرد اتفاقات خوبی را رقم بزند؛ چراکه با نشان دادن مشترکات فرهنگی و دینی، به تقویت وحدت و انسجام ملی کمک می‌کند. پیوند میان دین و فرهنگ موضوعی است که تا به اینجا آسیب‌های زیادی خورده است، به همین دلیل بازبینی و برنامه‌ریزی از سمت اهالی فرهنگ و هنر را بیش از هر زمان دیگر می‌طلبد.

۱۵ سال حبس و تنبیه انضباطی برای تتلو

اصغر جهانگیر، سخنگوی قوه قضائیه درخصوص آخرین وضعیت پرونده امیر تتلو گفت: «درخصوص تتلو باید گفت دو پرونده مطرح است. او یک پرونده به اتهام توهین به مقدسات داشت که به تحمل ۵ سال حبس تعزیری به‌عنوان مجازات اصلی محکوم شد که با اعلام فرجام‌خواهی پرونده در تیرماه به دیوان عالی کشور ارسال شده و هم‌اکنون در دیوان مفتوح رسیدگی است. پرونده دیگر به اتهام تشویق به فساد و فحشا بود که به تحمل ۱۰ سال محکوم شد که در دادگاه تجدیدنظر رأی تأیید شد و پرونده برای اجرای حکم به اجرای احکام ارسال شده است.»
جهانگیری همچنین با اشاره به شایعات اخیریه که درباره این خواننده در فضای مجازی منتشر شده گفت: «نامبرده در حال حاضر در زندان حضور دارد و شایعاتی مطرح شده که به او تسهیلاتی در زندان داده شده یا داده می‌شود، درست نیست.»
در ردی پایان از اعمال تنبیه انضباطی برای این خواننده خبر داد و بیان کرد: «زندان نه‌تنها تسهیلاتی را خلاف قانون به نامبرده نداده و تتلو از آن بهره‌مند نشده بلکه به دلیل برخی رفتارهای خلاف قانون و مقررات که در زندان داشته مشمول تنبیهات انضباطی هم شده است.»
تتلو پیش از این به حکم صادرشده از سوی دادگاه، اعتراض کرده بود و صحبت‌های سخنگوی قوه قضائیه نشان از آن دارد که این اعتراض مورد قبول واقع نشده است.

